

УДК : 658.713

ЛІЗИНГ - ОДИН З ШЛЯХІВ НАБУТТЯ ТА ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Л.О. МАРМУЛЬ д.е.н., професор, О.М. ФЕДОРЧУК аспірант
Херсонського ДАУ

Термін "лізинг" походить від англійського слова "lease", що в перекладі на українську означає "оренда". Існує два типи оренди — оперативна та фінансова. Вони суттєво відрізняються за своїм економічним змістом, тому в деяких неангломовних країнах фінансову оренду називають фінансовим лізингом або просто лізингом.

Лізинг — це вид діяльності, коли одна сторона (компанія) надає іншій стороні право користування майном на визначений час та за узгоджену плату. Лізингоодержувач сплачує періодичні платежі протягом означеного часу в обмін на право користуватися майном, яке належить лізингодавцю (лізинговій компанії). Після закінчення строку дії угоди, лізингоодержувач має можливість повернути предмет лізингу лізингодавцю, продовжити угоду, викупити або набути у власність предмет лізингу згідно з умовами лізингової угоди.

Лізинг є ефективним шляхом фінансування придбання або тривалого використання основних засобів. Лізинг відрізняється від фінансового кредиту тим, що предмет лізингу одночасно є основною заставою. Оскільки право власності залишається за лізингодавцем, то у випадку невдачі лізингоодержувача, власник майна може швидко поновити володіння майном на відміну від інших кредиторів. Лізинг дозволяє малим та новим підприємствам простіше отримувати доступ до фінансових ресурсів порівняно до банківського кредитування. Для лізингоодержувачів лізинг більш привабливий, ніж банківський кредит, так як від них не вимагається показати довгу та успішну кредитну історію, а лише спроможність генерувати

відповідні грошові кошти, які будуть достатні для покриття лізингових платежів.

Лізинг є альтернативою традиційним банківським кредитам, що за певних умов є більш привабливим для окремих категорій клієнтів. У такому випадку лізинг не конкурує з банківським фінансуванням, а швидше доповнює його. Лізинг є важливим джерелом середньострокового фінансування підприємств у багатьох країнах, незалежно від їхніх розмірів чи рівня розвитку.

При лізингу в користування надається виключно майно виробничого призначення, яке за законодавством може бути віднесене до основних фондів (засобів виробництва) та буде використовуватися у господарчій діяльності лізингоодержувача для отримання коштів на сплату лізингових платежів, тощо. Тобто, якщо підприємство хоче одержати автомобіль для виконання виробничої діяльності (наприклад, перевезення вантажів), то його можна взяти у лізинг. Але, якщо підприємець хоче одержати такий самий автомобіль для особистих справ, то взяти його у лізинг буде неможливо (по меншій мірі формально — особа, що відповідає за таку угоду в лізинговій компанії, має регулярно перевіряти цільове використання предмету лізингу).

Клієнт (лізингоодержувач) сплачує періодичні платежі за означений період часу в обмін на право користування майном, яке належить лізинговій компанії (лізингодавцю). Лізингова компанія купує предмет лізингу в постачальника, а потім передає його лізингоодержувачу. У деяких країнах при купівлі предмету лізингу, лізингодавець діє від імені лізингоодержувача, або купує предмет, який обрано чи вказано лізингодавцем. Водночас лізингові компанії знають ринок обладнання краще, тому лізингоодержувачі іноді покладаються на вибір компанії. Треба зазначити, що лізингова компанія зацікавлена не у поверненні майна у випадку несплати лізингових платежів лізингоодержувачем, а у спроможності останнього генерувати доходи завдяки використанню майна у своїй виробничій діяльності. Оцінюючи спроможність лізингоодержувача заробити кошти, його майбутній рух коштів, лізингова компанія може надати цінні поради щодо вибору обладнання, особливо за наявності на ринку

обладнання різних цінових категорій.

На практиці лізингова угода складається з двох угод:

- угода лізингу між лізингодавцем і лізингоодержувачем, в якій визначається строк, графік та розмір лізингових платежів, опціон викупу чи розпорядження майном по закінченню угоди;
- угода купівля-продажу між лізингоодержувачем та постачальником, де узгоджується предмет купівлі, ціна, умови поставки та продажу. В угоді зазначаються гарантії і умови оплати.

Протягом всього часу дії лізингової угоди предмет лізингу залишається власністю лізингодавця. Використання предмету лізингу в виробничих цілях дозволяє заробляти кошти, сплачувати лізингові платежі і при цьому не бути власником такого майна довгостроковий ризик зміни остаточної вартості майна залишається за лізингодавцем, сторони можуть узгоджувати ціну викупу предмета лізингу ще при укладанні угоди.

Договір фінансового лізингу укладається на строк, який залежить від розрахункового строку корисного життя (використання) майна і на практиці коливається від 18 до 60 місяців. Після закінчення строку угоди лізингоодержувач має право на купівлю майна або стає власником без сплати додаткових коштів, в залежності від домовленості сторін. Опціон на право викупу майна може бути встановлений як визначена остаточна вартість, зазвичай, вона дорівнює 1-5% від суми початкової вартості майна.

У багатьох країнах предмет лізингу обліковується на балансі лізингоодержувача, але власником майна залишається лізингодавець. У таких випадках лізингоодержувач нараховує амортизацію та виключає її й лізингові платежі з валових доходів, які оподатковуються. Законодавство деяких країн дозволяє сторонам самостійно вирішувати, яка із сторін буде утримувати предмет лізингу на своєму балансі. Це дозволяє лізингоодержувачу не обтяжувати свій баланс додатковими зобов'язаннями, такий підхід є логічним, оскільки лізингоодержувач не володіє майном, а

тільки використовує його. У деяких країнах лізингоодержувач може взагалі не показувати його у своїй звітності, якщо сторони погодяться на облік на балансі лізингодавця. З точки зору права власності більш логічним є облік предмету лізингу на балансі лізингодавця, якщо лізингоодержувач не планує набути право власності по закінченню строку угоди).

Однією з переваг лізингу є те, що законодавство дозволяє швидше амортизувати майно, застосовуючи прискорюючі коефіцієнти. Такий підхід дозволяє відносити більші суми на собівартість виробництва, тим самим зменшуючи доходи, що оподатковуються. Треба зауважити, що прискорення амортизації дозволяє сплачувати менше податків під час чи на початку договору лізингу, але після значного зменшення вартості майна, власник все одно буде змушений сплатити свої податкові зобов'язання. Для прикладу можна навести транспортні засоби, які мають строк ефективного використання більше, ніж середній строк дії лізингової угоди у 3-5 років.

Лізинг використовують підприємства, які мають за мету:

- збільшити виробничі потужності, але при цьому підтримувати безперервну ліквідність та рух готівки,
- знайти альтернативні джерела коштів для інвестування у засоби виробництва, коли активи бажано не включати у баланс підприємства (позабалансове рішення),
- щоб лізингодавець початкове сплатив ПДВ,
- максимально зменшити виробничі витрати,
- покращити фінансові показники

На жаль, в Україні існують деякі обмеження щодо використання лізингу, в основному це стосується неузгодженості деяких законодавчих документів, які регулюють лізингові відносини. Основні проблеми зосереджені в галузі оподаткування лізингових трансакцій, амортизації засобів виробництва та правового вирішення спорів між сторонами лізингової угоди, коли одна із сторін не виконує своїх обов'язків. Є сподівання, що ці проблеми можна буде

вирішити незабаром, і лізингові операції стануть звичайним шляхом вирішення проблеми оновлення чи набуття засобів виробництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Коваленко Н., Човнюк Ю. Тенденції розвитку лізингу: світовий досвід і реалії в Україні // Банківська справа. - 2001. - №1. - С.47-51.
2. Лещенко М.И. Основы лизинга: Учебное пособие - М.: Финансы и статистика, 2000. - 336 с.
3. Саблук Р.П. Теоретичні аспекти лізингових відносин // Економіка АПК. - 2000. - №11. - С.49-57.
4. Шевченко О., Ляхова О. Лізинг – альтернатива банківського кредитування // Банківська справа. - 2000. - №4. - С.31-34.

Л.О. МАРМУЛЬ д.е.н., професор, О.М. ФЕДОРЧУК аспірант Херсонського ДАУ Ця стаття присвячена фінансовому лізингу в його самому загальному розумінні. У світі існує багато різновидів та моделей цієї фінансової послуги, тому ми розглянемо основні риси фінансового лізингу, зважаючи саме на міжнародну практику.

Л.А. МАРМУЛЬ д.е.н., професор, А.М. ФЕДОРЧУК аспірант Херсонського ГАУ Эта статья посвящена финансовому лизингу в его самом общем понимании. В мире существует много разновидностей и моделей этой финансовой услуги, поэтому мы рассмотрим основные черты финансового лизинга, принимая во внимание именно международную практику.